

ÅRSPLAN 23/24

Bakkedalen FUS barnehage

Bakkedalen

INNHold

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

9. Barnehagens fagområder

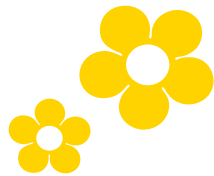

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

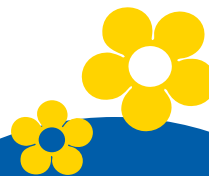

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

Vi fyller hverdagen med lek og glede gjennom:

- Å gi trygghet
- Oppmerksomhet
- Opplevelser
- Tid og rom for lek
- Å være delaktige voksne
- Bygge og bevare vennskap

Hos oss kommer leken først!

Vi tar vare på barndommens egenverdi:

- Vi gir tid og rom til lek
- Vi undrer oss og filosoferer sammen med barna
- Vi tar alle barn på alvor
- Vi møter barna etter deres forutsetninger

Vi gir rom for barns egen

Vi fyller dagene med hverdagsmagi gjennom:

- Å være spontane
- Engasjert
- Lar barna utfolde seg i det de er interessert i
- Vi deler med hverandre
- Inspirerer barna til lek
- Vi sier JA

Vi tar vare på de små øyeblikkene!

Vi har vennegaranti:

- Vi jobber kontinuerlig med sosial kompetanse
- Vi gir barna kompetansen de trenger for å legge grunnlaget for gode vennskap og opprettholde vennskap
- Vi øver på å være en god venn
- Vi er aktive i barns konfliktløsning
- Vi skaper felles opplevelser

Hos oss skal alle barn og voksne være del av et godt fellesskap!

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

Vi er glødende, skapende og tilstedeværende voksne ved å være:

- Fantasifulle
- Imøtekommende
- Interesserte
- Bruke rom og rekvisitter aktivt
- Løsningsorienterte
- Utforskende og undrende sammen med barna
- Lekne og nysgjerrige
- Åpne opp for innspill
- Trygge og oppmerksomme
- Lyttende med hele kroppen

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til “resten av livet”, og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

VÅRE 4 HOVEDMÅL

1. FUS barn har et positivt selvbilde

Vi skal bidra til at barna får et positivt selvbilde ved å:

- Anerkjenne barnas følelser og meninger
- Gi trøst – ta gråt på alvor
- Gi alle barn en opplevelse av mestring
- Respektere barnas grenser
- Undre oss sammen med barna – det er ingen fasit

2. FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse

Vi skal bidra til at barna er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse ved å:

- Møter barn og voksne med respekt
- Viser toleranse for hverandre
- Stille åpne spørsmål
- Filosofere sammen med barna
- La barn ha sin egen oppfatning
- Være undrende
- Samarbeide godt med hverandre i personalet

3. FUS barn gleder seg til resten av livet, da de vet de har påvirkningsmuligheter og at innspillene deres teller

Vi skal bidra til at barna gleder seg til resten av livet, vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller ved å:

- Gi barna valgmuligheter
- La barna medvirke i egen hverdag
- Gi barna erfaringer med å være en del av et demokrati
- Si ja hvis vi ikke har en god grunn til å si nei

FUS tiltak for å oppnå målene:

- Personalet deltar på kompetanseutvikling gjennom FUS skolen
- Personalet deltar på veiledning
- Personalet følger retningslinjene til Smartmat

4. FUS barn tenker tilbake på barnehagetiden med glede og fryd

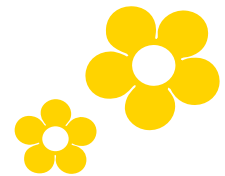
Barna skal se tilbake på tiden i barnehagen med glede og fryd fordi:

- De har hatt gode erfaringer
- De har opplevd fellesskap
- De har fått prøve seg frem og opplevd mestring
- De har opplevd å være en del av et demokrati

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Bakkedalen FUS barnehage er en av over 180 FUS-barnehager som eies og drives av Trygge Barnehager AS. Les mer om FUS barnehagene på fus.bhg.no. Bakkedalen FUS barnehage har en egen hjemmeside <http://fus.no/bakkedale>

FUS betyr først, og i Bakkedalen FUS barnehage er det alltid barna som kommer først. Hos oss møter barna en kultur det er godt å være en del av, vi har engasjerte ansatte som gjør alt for å gi barna en trygg, omsorgsfull, utviklende og god hverdag.

I Bakkedalen har vi 3 avdelinger med 60 plasser for barn fra 0 – 6 år.

Sommerfuglene	0 – 3 år
Humla	3 – 6 år
Mariehøna	3 – 6 år

Barnehagen ligger rett ved siden av Bakke Skole og har nær tilknytning til både Aktivitetspark, skogs – og turområder. Bakkedalen FUS barnehage har også et kupert uteområde som byr på mangfoldige muligheter for lek og fysisk utfoldelse.

Bakkedalen FUS barnehage har en engasjert person- algruppe på 14 ansatte med både lang erfaring og god kompetanse. Vi liker å være aktive, kreative og skaper en morsom og lekende hverdag for barna.

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

I Bakkedalen FUS barnehage har vi fokus på voksenrollen og at personalet er barnehagens viktigste ressurs for å kunne skape en god barnehagehverdag for barna. Målet er at personalet er aktive og engasjerte og har barnas beste i fokus, og skaper et positivt klima for barna.

Personalet skal:

- Møte alle barn på deres premisser og forutsetninger
- Lytte til barna og ta deres innspill og interesser på alvor
- Legge til rette for et godt lekemiljø
- Lære barna lekekompetanse

- Være aktive og tilgjengelige i barnas lek
- Være tilgjengelig for barna når de har behov for hjelp, omsorg eller en "ladestasjon".
- Møte barna med empati og respekt
- Gi barna mulighet til å videreutvikle empati
- Gi barna tilbakemeldinger og støtte til å utvikle et positivt selvbilde

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme demokrati:

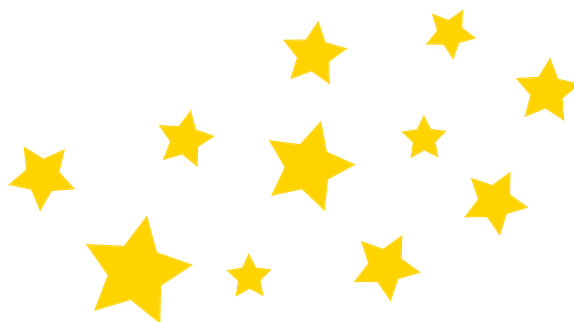
Gjennom gode opplevelser, fellesskap og positive samspill kan vi bidra til å utvikle forståelse og respekt for ulikheter innenfor samfunnet og skape en begynnende demokratiforståelse.

- I arbeidet med demokrati i barnehagen skal vi:
- Fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får mulighet til å bli sett og hørt
- Oppleve demokratisk deltakelse gjennom å bidra til å medvirke til barnehagens innhold uavhengig av språklige ferdigheter og kommunikasjon
- Gi uttrykk for ulike meninger og skape positive holdninger til å være sammen i et fellesskap

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Likestilling og likeverd

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Likestilling handler om at barn, uansett kjønn, alder, etnisitet, funksjonsevne, kjønnsidentitet, språk, religion og livssyn skal ha like muligheter til å bli sett, hørt, få muligheten til å uttrykke sine evner og interesser og oppmuntres til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Inkludering er ett av fundamentene i barnehagens verdigrunnlag. Ingen barn skal oppleve å bli satt utenfor eller ikke få være med i lek over lenger tid. Barnas egenart skal tas vare på og utvikles.

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Alle barn i barnehagen skal få samme valgfrihet og muligheter uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.
- Vi legger til rette for at alle barn får jobbe ut fra sin funksjonsevne og oppleve mestring.
- Vi har en åpen og positiv holdning til et mangfold av familieformer.

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Møte barn, foreldre og personalet med respekt
- Gi alle kjønn like muligheter og oppmuntre til deltakelse i alle aktiviteter i barnehagen
- Skape en atmosfære hvor alle kan føle seg betydningsfulle uavhengig av biologiske, sosiale eller kulturelle faktorer
- Legge til rette for at barn kan opparbeide selvtillit og mot til å være seg selv og velge fritt ut fra hvem de er
- Gi barna en begynnende forståelse for at det finnes forskjellige familieformer. Være nysgjerrige på hverandres likheter og ulikheter
- Være gode rollemodeller og vise nestekjærlighet og toleranse for hverandre
- Gjenspeile mangfoldet i samfunnet og i barnehagen gjennom pedagogisk arbeid

Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)

I Bakkedalen FUS barnehage tar vi vare på naturen og hverandre ved å være nysgjerrige og forskende i skogen og i nærmiljøet sammen med barna. Barnehagen har en viktig oppgave i å fremme holdninger, verdier og praksis for et mer bærekraftig samfunn. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på livet på jorden vår. Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Ifølge Rammeplanen skal barnehagen bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Lære barna om resirkulering og gjenbruk
- Gi barna en begynnende forståelse for naturens kretsløp
- Gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, og lage egne forklaringer på det vi undrer oss over i naturen
- Skape gode naturopplevelser for å la barna bli kjent med, glad i og ønske å ta vare på naturen
- Legge grunnlag for barns evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Støtte barna i å mestre motgang, håndtere utfordringer og stress, og bli kjent med egne følelser
- Ta barns tanker, følelser og gråt på alvor
- Skape et trygt og anerkjennende miljø hvor barna opplever samspill, fellesskap og vennskap
- hjelpe barna til å ta i bruk egne ressurser og mestre de omgivelsene de er i
- Opparbeide barns trivsel, livsglede, mestring, samt god selvtillit og selvilde
- Forebygge krenkelse som mobbing
- Gjennomføre rutiner og følge handlingsplan for håndtering av eventuelle krenkelser som mobbing
- Ha gode rutiner for å avdekke omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep Legge til rette for daglig fysisk aktivitet, fremme bevegelsesglede og motorisk utvikling
- Gi barna et variert og godt kosthold
- hjelpe å forstå sitt eget handlingsmønster og bli kjent med egne reaksjonsmønster.

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Handlingsplan

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn utrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte:

Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for

å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: De ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring:

De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar – sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

BARNET FØRST!

Slik arbeider vi med Barnet først:

Barnehageårene er en svært betydningsfull periode for barnas utvikling, både sosialt, emosjonelt, kognitivt, språklig og motorisk. Barnehagen har en avgjørende rolle i å tilrettelegge for et omsorgs- og læringsmiljø av høy kvalitet. I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være for barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetanseutvikling, der målet er å etablere et helhetlig system for å styrke de ansattes handlingskompetanse og kunnskap om hvordan støtte barna i sin utvikling og læring.

HVA ER KJERNEN I Å SKAPE GOD KVALITET FOR BARNA

Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvaliteten på de ansattes samspill med barna. Vårt mål er at alle barn skal bli møtt av ansatte som viser sensitivitet, entusiasme og glede. Alle barn skal oppleve et miljø som er fritt for krenkelser og et rikt leke- og læringsmiljø, som bidrar til trivsel og progresjon. For å sikre høy kvalitet på relasjonen må vi vite hva som egentlig skjer i møtet mellom den ansatte og barnet. Vi skal sikre at vår atferd som ansatte er preget av handlinger som fremmer og ikke hemmer barnets trivsel, utvikling og læring.

Barnet først bygger på et forskningsbasert program, Tuning in to Kids (TIK), der målet er å styrke barnas emosjonelle og sosiale kompetanse, og CLASS observasjonsmetode som har tilsvarende mål i forhold til

emosjonell støtte, ved siden av å bedre læringsmiljøet i barnehagene. Barnet først er en kompetanseutvikling for alle barnehagens ansatte, der treningen foregår over tid og blir understøttet, utviklet, og innarbeidet i det daglige arbeidet med barnehagens barn i samarbeid med gode kollegaer. Hver barnehage har en egen ressursperson som får særskilt opplæring i å bruke CLASS som observasjonsmanual, samt ekstra opplæring i TIK. Det er utviklet et eget støttemateriell, både for individuelt arbeid og arbeid på avdelingene.

FORSKNING

Kompetanseutviklingen Barnet først har blitt fulgt i et forskningsprosjekt via Universitetet i Oslo i barnehageåret 2019/ 2020. Nyere forskning viser at det er relasjonskompetansen til barnehagens ansatte som har betydning for barnas opplevelse av kvalitet. FUS tar barns subjektive erfaring på alvor og har forsket på om kompetanseutviklingen til personalet bidrar til høyere kvalitet på den sosio-emosjonelle støtten, læringsstøtten og avdelingens organisering. Det er 49 barnehager i FUS kjeden som har vært med i forskningen. Samarbeidspartnere for kompetansehevingen og forskningsprosjektet er: Ansatte ved Psykologisk Institutt (PSI) ved Universitetet i Oslo (UiO), FUS AS ved tidligere fagansvarlig Hege Cecilie Eikseth, og Kompetansetjeneste for tidlig innsats ved Hanne Holme, Elin Olsen Kallevik og Marit Bergum Hansen. Prosjektleder for forskningsprosjektet er førsteamansuensis Sophie Havighurst ved PSI, UiO. Forskningsmedarbeider er Ida Tidemann, PhD-stipendiat ved PSI, UiO.

5. BARNS MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- Fleksible planer og en forutsigbar dagsrytme
- La barna få ta egne valg og rom for frilek
- Være lydhøre for hva barna ønsker og trenger
- Planlegge aktiviteter rundt barnas interesser
- Møte barna med anerkjennelse og respekt
- Være bevisst på bruken av «nei» og forklare hvorfor
- Snakke med barna om viktige og vanskelige temaer
- Ha intervjuer av førskolegruppa på våren

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Barnehagens viktigste samarbeidspartnere er foreldrene. Barnehagen skal være et sted hvor hele familien føler seg sett og velkommen. Vi ønsker et samarbeid som bygger på gjensidig respekt, åpenhet og tillit, der alle føler at de blir hørt og tatt på alvor. Foreldrene skal ha tillit til personalet og føle at deres barn har det bra i barnehagen. Dette bidrar til å trygge barnet og sørger for at barnehagen blir et godt sted å være. I FUS sin service-erklæring kommer det fram hva foreldre kan forvente av vår barnehage og hva vi kan forvente av foreldre. Når forventningene til hverandre er avklart, er det lettere å samarbeide på tvers.

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

- Felles enighet til det beste for barnet
- Å ivareta foreldrenes rett til medvirkning
- At vi foreldre og barnehagen har et felles ansvar for barnas utvikling og trivsel
- Daglig dialog i levering – og hentesituasjoner i tillegg til telefon, e-post og MyKid
- Foreldresamtaler minst en gang i året, og ved behov
- Foreldremøter to ganger i året
- Brukerundersøkelser

Foreldrerådet og samarbeidsutvalget Foreldrerådet og Samarbeidsutvalget (SU) er viktige organer for et tett samarbeid mellom hjem og barnehage. Foreldrerådet består av alle foreldre i barnehagen og skal fremme felles interesser og bidra til å skape et godt barnehagemiljø.

SU består av representanter fra foreldregruppen og representanter fra personalgruppen. Her skal like mange representanter fra hver gruppe delta. Daglig leder representerer barnehagens eier. Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnede organ. Utvalget bestemmer selv hvor ofte de skal møtes og skal blant annet behandle eventuelle innspill fra foreldregruppen. Tilbakemeldinger fra samarbeidsutvalget tas med i videre arbeid og planlegging internt i barnehagen.

Samarbeid med andre instanser:

- **Ullensaker kommune**

Bakkedalen FUS barnehage er en del av Ullensaker kommunes barnehage tilbud. Vi deltar i samordnet opptak med kommunen og er medvirkende i utviklingsprosjekter for Ullensaker kommune.

- **Helsestasjonen**

For å trygge barns oppvekstvilkår i kommunen har helsestasjonen ansvar for å drive generelt forebyggende og helsefremmende arbeid. For barnehagen kan helsestasjonen være en samarbeidspartner for å tilrettelegge tilbudet til barn med spesielle behov eller en rådgivende instans når det gjelder helse og utvikling.

- **PPT**

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) skal hjelpe barn med behov for særskilt tilrettelegging. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte så tidlig som mulig får den sosiale, pedagogiske og fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Henvisning til PPT skjer i samarbeid med barnets foresatte.

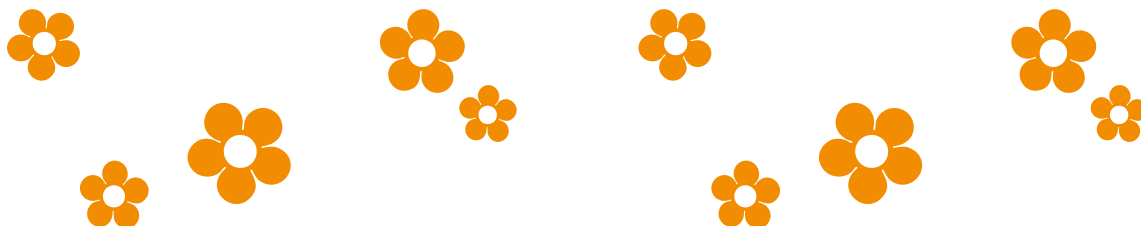
- **Barnevernet**

Barnevernet bidrar til å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Alle ansatte i barnehagen er gjennom Lov om barnehager § 22 pålagt opplysningsplikt, uten hunder av taushetsplikten, ovenfor barnevernet når det foreligger bekymring for et barns omsorgssituasjon.

- **Utdanningsinstitusjoner**

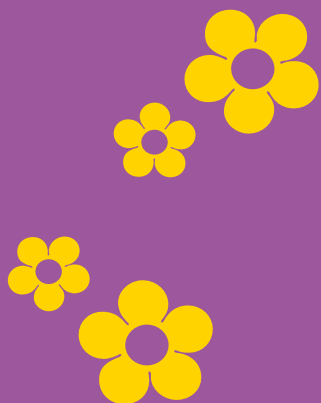
Barnehageeier har plikt til å stille barnehagen til disposisjon for øvingsopplæring for studenter som tar barnehagelærerutdanning. Daglig leder og pedagogisk leder har plikt til å veilede studenter. Barnehagen kan også samarbeide med høyskoler og universiteter om utviklingsarbeid, etterutdanning og kompetanseutvikling. Barnehagen er godkjent læringsbedrift og tar imot lærlinger i Barne- og ungdomsarbeiderfaget.

FUS standard for tilvenning

**BARNET
FØRST!**

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Å starte i barnehagen er en stor overgang for barna og her er det viktig at foreldre og barnehagen samarbeider for å sikre en så trygg og god overgang som mulig. Når barnet begynner barnehagen settes det av tid til en trygg og god tilvenning for både barn og foreldre. God dialog med foreldrene er viktig for å tilpasse både rutiner og organisere dagen slik at barnet kan knytte seg til personalet og føle tilhørighet på avdelingen det skal begynne på. Det er viktig at alle får en fin start i barnehagen og vi setter fokus på at barn og foreldre skal bli godt kjent med personalet, samt rutinene vi har på avdelingene. Målet er å gi barn og foreldre en god start på en ny hverdag som skal preges av trygghet, tilknytning og omsorg.

Bakkedalen FUS barnehage skal personalet:

- Sørge for at barna føler seg godt mottatt i barnehagen
- Gi barna tid og rom for å kunne utforske i sitt eget tempo
- Ha et anerkjennende kroppsspråk og sitte i barnas høyde
- Gi barna den nærheten, trøsten og hjelpen de trenger
- Være til stede i leken, delta aktivt og oppmuntre til lek
- Ta hensyn til hvert enkelt barns behov for mat, søvn og hvile Samarbeide og tilrettelegge for de innspillene foreldre kommer med

- Legge til rette for samspill og knytte gode relasjoner mellom barn og voksne
- Sørge for at alle barn får en god og trygg rolle i leken og kan ha noen å leke med

Nye barn har et ekstra behov for å føle trygghet og omsorg, og for at overgangen fra hjemmet til barnehagen skal føles tryggere har vi:

- Tilvenningssamtale for nye barn i barnehagen
- Primærkontakter som har ansvar for barnet deres første tid i barnehagen
- Fokus på å bli kjent med hverandre og med rutinene rundt måltider, sovetid og lek
- Samler informasjon om barnets hjemme rutine for å skape en tryggere start frem til de blir kjent med barnehagens ruiner
- Observere hvordan foreldrene dekker barnets behov slik at de ansatte kan gi samme trygghet i barnehagen
- Vi skaper en tryggere atmosfære for barn som har et annet morsmål eller begrensede språkferdigheter ved å bruke ord og fraser på morsmål, eller liknende, som de bruker i hverdagen for at vi skal bedre forstå barnet og barnet skal kunne føle seg forstått

Overganger innad i barnehagen

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Personalet skal sørge for at det oppleves trygt å bytte avdeling innad i barnehagen. Foreldre og barn skal få nok tid til å bli kjent og venne seg til nye omgivelser. Vi er en liten barnehage og jobber for at alle skal sammen skal vite hvem alle er. Det skal være hyggelig å komme på besøk til hverandre, dele måltider og leke sammen på tvers. Målet for overganger innad i barnehagen er at hvert enkelt barn skal ha en god og trygg hverdag med gode utviklingsmuligheter. Barna skal føle at de er omgitt av trygge voksne, at de finner noen å leke med og trives på avdelingen.

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

- Ta barnas vennskap i betraktning i forhold til overgangen
- Arrangere besøksdager og vennsgrupper hvor barna kan bli kjent med den nye avdelingen før overgangen
- La barna få være med på "overflyttingen"
- Ha overgangssamtaler fra små til storbarnsavdeling

Overgang mellom barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

Barnehagen skal forberede barna på det å begynne på skolen. Ifølge Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver er sosial kompetanse en forutsetning for å fungere godt sammen med andre. I barnehagen jobber vi kontinuerlig med å bidra til inkludering og fellesskap, samarbeide og leke på tvers av avdelinger, knytte gode relasjoner og støtte hverandre. Gjennom barns medvirkning i hverdagen skal vi bidra til å forberede barna på resten av livet. Egenledelse i lek og læring utgjør et viktig grunnlag for å styrke sammenhengen innenfor et helhetlig læringsmiljø.

Målet er å sørge for at overgangen fra barnehage til skole blir så god som mulig. For oss er det viktig å skape gode forventninger rundt lek og læring, bidra til at barna utvikler selvstendighet, mestringsfølelse og knytter vennskap. Videre skal barna utvikle respekt, empati, forståelse og omsorg for andre, gjennom å bygge sin sosiale kompetanse.

Vi ønsker at barna skal se tilbake på barnehagen som en tid preget av glede, trivsel og lek, og at de gleder seg til å begynne på skolen.

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

I arbeidet med førskolegruppa skal vi:

- Knytte vennskap på tvers av avdelingene
- Mest selv i ulike situasjoner
- Sette egne grenser og respektere andres
- Utvikle trygghet, egenverdi og selvstendighet
- Øve på å være i fokus og si noe foran en gruppe
- Tørre å prøve selv, hjelpe hverandre og samarbeide
- Synliggjøre og verdsette hverandres ulikheter og likheter
- Respektere hverandres meninger og ta andres perspektiv
- Utfordre barnas tenkning og skape åpne, utforskende samtaler
- Tilrettelegge for meningsfylte og lærerike opplevelser hver dag
- Tilrettelegge for å finne en balanse mellom motorisk aktivitet og det å sitte rolig
- Leke ute og bli glad i naturen, bli bedre kjent i nærmiljøet og vite hvordan man ferdes trygt i trafikken
- Støtte hverandre og opparbeide tiltro på at alle kan nå sine mål, som kan bidra til å utvikle god selvfølelse

Fra Eldst til Yngst i Ullensaker

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: “en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid.” Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Opplæring og veiledning hos nyansatte
- HMS kurs for verneombud og daglig leder
- Førstehjelpskurs hvert andre år
- CLASS og Tuning in to Kids (TIK) i regi av FUS
- Gjennomføring av digitale læringsøkter og refleksjonsoppgaver i regi av FUS
- Ulike kurs i samarbeid med kommunen
- Lærende møter i barnehagen med refleksjon. Pedagogmøter, avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager.
- Å foredle det som er bra, forbedre eller forkaste det som ikke fungerer
- Å oppnå en felles forståelse av mål
- Å styrke og videreutvikle det man er gode og kan bli bedre på

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og

progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Vurdering av det vi gjør i barnehagen er en viktig forutsetning for god planlegging. Det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes. Faglige og etiske problemstillinger skal inngå i vurderingsarbeidet og den viktigste forutsetningen for barns utvikling og læring er kvaliteten i samspillet mellom hjem og barnehage. For å sikre god kvalitet og for at barnehagen skal være i kontinuerlig utvikling vil felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet være nødvendig for å lære av egen praksis og videreutvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.

I vurderingsgrunnlaget skal barns synspunkter og erfaringer inngå og foreldreråd og

samarbeidsutvalg skal ha mulighet til innflytelse på vurderingsprosessen.

I Bakkedalen FUS barnehage foretar vi jevnlig evalueringer av det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Vi evaluerer gjennomføring av oppsatte månedsplaner, vi tar utgangspunkt i personalets observasjoner, medarbeiderundersøkelse, brukerundersøkelser, barnesamtaler og rapport fra CLASS-observasjoner.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen. Videre sier det noe om hvordan barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Barnehagen har et stort ansvar når det kommer til barns leke – og læringsmiljø, i forhold til hvordan dette arbeidet skal dokumenteres. Barnas trivsel og allsidige utvikling skal derfor dokumenteres for å gi barnegruppen og enkeltbarn et tilrettelagt tilbud.

Personopplysninger skal behandles i samsvar med personopplysningsloven. Kravet om samtykke fra foreldre gjelder ikke i de tilfeller der personalet skal dele informasjon med barnevernet for å oppfylle opplysningsplikten i Barnehageloven §22.

Våre metoder for dokumentasjon i Bakkedalen FUS barnehage:

- Høstutstilling/FORUT aksjon
- Henge opp bilder av eller arbeid barna har laget på avdeling
- Våre facebook sider, Bakkedalen FUS barnehage
- «Dagen i dag» på Mykid
- Samler noen av barnas tegninger og malerier i en perm som de får på avslutning i barnehagen ved skolestart.
- Månedsbrev med informasjon med mål for hva vi ønsker å jobbe med
- Daglig tilbakemelding om barnas dag i barnehagen
- Foreldresamtaler høst og vår i barnehagen.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Ullensaker kommune satser nå på BTI – Bedre tverrfaglig innsats, dette er en stor del av satsningen for barn og ungdom i kommunen i 2022.

Oppstart for implementering for barn fra 9 mnd til 6 år startet opp vinter/vår 2022 og hver barnehage har en egen ressursperson som er pådriver og motivator for implementering i egen barnehage.

(Modell hentet fra Ullensaker kommune sin nettside)

- BTI er en samhandlingsmodell for tjenester som møter gravide, barn, unge og foreldre det er knyttet undring eller bekymring til.
- Hensikten med BTI-modellen er å kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats uten at det blir brudd i oppfølgingen.
- Involvere familien på et tidlig tidspunkt
- BTI bidrar til tidlig innsats, samordning og medvirkning.

Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet fra <https://www.udir.no>

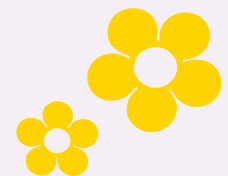
**BARNET
FØRST!**

9. BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

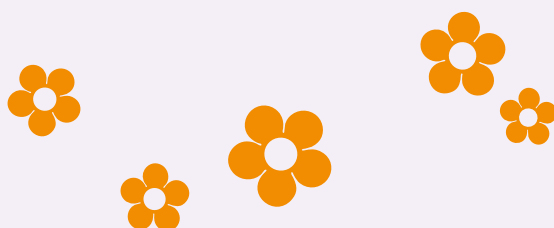
	Barnet skal:	Personalet skal:
1-2 år	Lære å uttrykke sine følelser, tanker og meninger på ulike måter Bruke sine kroppslige og verbale uttrykk til å skape relasjoner Leke, improvisere og eksperimentere med rim, rytme, lyder og ord Oppleve å bli sett og tatt på alvor med både kroppslige og verbale uttrykk. Føle spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale	Synge, fortelle og ha bevegelsesleker sammen med barna Se og lytte til barna Ta barnas uttrykk og følelser på alvor Oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme Skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre Være bevisste på at barnas språkutvikling påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling
3-4 år	Utvikle et funksjonelt språk og bruke språket aktivt i hverdagen Leke med språket, symboler og bokstaver Bruke språket til å sette ord på egne tanker og følelser Skape forståelse for rytmer, lyder og stavelser i språket og bli kjent med skriftspråk Erfare å bruke digitale verktøy som støtte og hjelpemiddel i hverdagen	Sette ord på alt de gjør sammen med barna og være bevisst på eget språkbruk Bruke konkrete, førstehåndserfaringer i kommunikasjon og tilrettelegge for et naturlig og stimulerende språkmiljø Oppmuntre barna til å bruke språket sitt, snakke med barna, og mindre med de andre voksne Møte barna som likeverdige individer og gi positiv respons ved bekreftelser og gjentakelser av ord Få et forhold til ulike fortellinger, tekster, sanger dikt, rim og regler
5-6 år	Videreutvikle språklig bevissthet og begynnende forståelse for skriftspråk Oppleve å delta aktivt i samtale og få erfaring med det å skape tekst Bruke språket til å skape relasjoner og til konfliktløsning Øke sin begrepsforståelse gjennom positive erfaringer og samspill Føle skaperglede gjennom å dramatisere, bruke rytmer, lyder og stavelser i språket	Synliggjøre tanker og følelser i lek og hverdagssituasjoner Tilrettelegge for god lek, spesielt rollelek, og støtte barna i telling, sortering, staving, skriving og lesning Inspirere barna ved å gi de mulighet til å skape egen tekst, finne ord som rimer og lage egne gåter Fremme det flerspråklige mangfoldet slik at barna får et rikt ordforråd og styrke fellesskapet i gruppa Hjelpe til med å se andres perspektiv, sette ord på situasjonen og finne frem til egne løsninger

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

	Barnet skal:	Personalet skal:
1-2 år	Oppleve trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, gjennom hele året Erfare gode måltider og smake på mat som bidrar til måltidsglede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse Få tilstrekkelig med hvile og pause i løpet av dagen Skape positive opplevelser knyttet til egen kropp, mestring og bevegelse Føle glede ved å være en viktig del av et fellesskap	Organisere dagen slik at barna får en god vekslings mellom aktivitet, måltider, ro og hvile Møte barna der de er, og legge til rette for at barna opplever mestring gjennom støtte og anerkjennelse Støtte barna i utviklingen av et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser Inspirere barna til å prøve variert mat Bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.
3-4 år	Oppleve glede, trivsel og egenledelse gjennom barnehagens aktiviteter Kjenne glede og mestring av å bruke hele kroppen Utvikle et bevisst forhold rundt egen og andres kropp, i tillegg til å respektere andres grenser Få et variert kosthold og vite hva sunn mat gjør med kroppen Opparbeide mestring og selvstendighet i påkledningssituasjoner Bli kjent med faste rutiner for håndvask og få gode holdninger til hygiene	Fremme gode holdninger til et sunt og variert kosthold Oppfordre barna til å smake på all mat og snakke om matens opprinnelse Tilrettelegge for at barna er ute hver dag der de også opplever tur utenfor barnehagen hver uke Ufarliggjøre vanskelige temaer og lære barna at alle følelser er naturlige Snakke med barna om at de bestemmer over egen kropp og at andre ikke skal krenke deres grenser
5-6 år	Utvikle et godt forhold til sunn kost, god fysisk og psykisk helse Bygge en positiv selvoppfatning gjennom fysisk aktivitet, kjenne på det å bli sliten Lære å ta ansvar for egen påkledning i forhold til årstider og vær Oppleve risikolek i hverdagen der de kan oppleve mestring og utfordre seg selv Få erfaring med førstehjelp både i barnehagen og på tur Trene på selvstendighet, god hygiene i forhold til virus og bakterier	Jobbe bevisst i forhold til barnas selvfølelse og hjelpe barna til å mestre gjennom å bli kjent med egne følelser Snakke om de positive gevinstene av sunn mat, fysisk aktivitet og anerkjenne hverandre Være gode rollemodeller i forhold til omsorg og utvikle empati for andre barn og voksne Gi barna tilgang til et variert utvalg av bevegelsesmiljø og sanseopplevelser, både i og utenfor barnehagens område Kjenne til forebyggende og helsefremmende tiltak som omhandler barns fysiske, kognitive, emosjonelle og sosiale utvikling

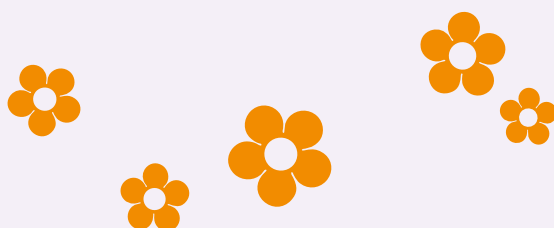
KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

	Barnet skal:	Personalet skal:
1-2 år	Bruke sin fantasi, kreative tenkning og skaperglede Oppleve utforskningslyst og nysgjerrighet rundt å skape og eksperimentere Ha daglig tilgang til bøker, bilder, instrumenter og lekematerialer som stimulerer til skaperglede Få positive erfaringer med musikk, dans, sansing og formingsaktiviteter	Motivere barna til å uttrykke seg og gi dem mulighet til å finne sin egen uttrykksform Oppmuntre til kreativ utfoldelse, se muligheter og skape og utvikle Gi barna tilstrekkelig rom for utforskning, sansing, kreativ tenkning og undring Tilrettelegge for samhörighet og felles erfaringer rundt kultur og kreativitet
3-4 år	Leke og forme med ulikt materiell både inne og ute Bli kjent med ulike verktøy, saks, lim, teknikker og teknologi Ta i bruk sin fantasi, kreativ tenkning og skaperglede i hverdagen Oppnå positive erfaringer med musikk, dans og ulike instrumenter Få kjennskap til det lokale kulturelle tilbudet i kommunen (f.eks. teater, kino og høytidsmarkeringer)	Sørge for tilgang til bøker, bilder, materialer og instrumenter i hverdagen Motivere og tilrettelegge for at det er prosessen som er viktigst – ikke det ferdige produktet Lytt til, anerkjenne og imøtekomme barnas egne ønsker og respektere barnekulturer i møte med kunstneriske uttrykk Synliggjøre, endre og berike barnehagens inne- og uterom sammen med barna Stimulere barnas kreativitet og tilrettelegge for rollelek, dans, drama, språklek, foto og design
5-6 år	Møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og epoker Gjøre seg oppmerksomme på ulike uttrykksformer i sine omgivelser, bearbeide inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og kreativitet Utvikle sine evner til å iaktta, lytte og uttrykke seg på forskjellige måter Ha tilgang til og få utforske ulike materialer og lage egne rekvisitter Skape egne sanger, tekster og fortellinger (dramatisere)	Introdusere barna for et rikelig utvalg av sanger, tekster, eventyr og fortellinger Oppmuntre skapende virksomhet med tilgang til natur – og formingsmaterialer, og verktøy Støtte barna i kreative prosesser og at de skaper sine egne kunstneriske uttrykk Vise respekt for barnas personlighet og hjelpe dem til å bli trygge på seg selv og sin egen skaperevne

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

	Barnet skal:	Personalet skal:
1-2 år	Få muligheten til å undre seg over de ulike årstidene sammen med engasjerte voksne Bli kjent i naturen, lære om ulike dyr, årstider og været Oppleve positive møter med naturen og nærmiljøet når man er på tur og leker ute Finne seg til rette og vite hvordan man ferdes ute i naturen til enhver tid	Gi barna gode og positive naturopplevelser Ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger Stimulere til undring over naturens mangfoldighet (årstider, dyr og vær) Legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring
3-4 år	Utvikle respekt for naturen og miljøet ved å utforske naturens mangfold året rundt Bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring Utvikle glede av å ferdes i naturen og turer i nærmiljø Erfaring med naturens overganger gjennom årstider og vær Få kunnskap om hvor maten kommer fra Lære å respektere natur og dyreliv	Formidle hvordan vi kan sanke planter, bær og frukt fra naturen Snakke med barna og formidle kunnskap om dyr, planter og bærekraftig utvikling Være gode forbilder med en positiv holdning til utelek i all slags vær Inkludere barna i kildesortering og gjenvinning Ta initiativ til å grave i jorden, undersøke og bli kjent med naturen rundt oss
5-6 år	Bli glade i naturen, utvikle respekt og få erfaringer som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen Bli kjent med faktakunnskap om årstider, naturen, planter og dyreliv gjennom nettbrett, bøker og presentasjon av kunnskap Oppleve, utforske og eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover Få erfaring med bruk av digitale verktøy og utforske mulighetene som ligger i redskaper og teknologi Lære hvordan bruke forstørrelsesglass, kniver, luper og pinsetter	La barna stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger de erfarer og opplever Lære barna viktigheten i å ta vare på og vedlikeholde leker og utstyr Legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring og læring Gi barna en begynnende innsikt i menneskets livssyklus og miljøvern Bygge opp under nysgjerrighet til naturvitenskapelige fenomener og utforskertrang

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

	Barnet skal:	Personalet skal:
1-2 år	Glede seg til en ny dag i Bakkedalen FUS barnehage Føle seg velkommen, oppleve trygghet og omsorg Oppleve å bli tatt på alvor og møtt med respekt og anerkjennelse Oppmuntres og veiledes til å vise omsorg og empati Få kjennskap til høytider og tradisjoner i ulike religioner og kulturer Utvikle interesse og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap	Møte barn og voksne med tillit, respekt og omsorg Ta barnas initiativ, tro, interesser, følelser, spørsmål og undring på alvor Støtte barna i konfliktsituasjoner og se løsninger Hjelpe barna til å sette ord på egne følelser Gi barna kjennskap til å markere merkedager, høytider og tradisjoner i ulike religioner og kulturer
3-4 år	Lære å behandle omgivelsene og andre rundt seg med respekt og likeverd Delta i undring og samtaler og få en forståelse for at det finnes ulike måter å leve sammen Være stolte av seg selv, vise omsorg og interesse for hverandre Få kunnskap om høytider og tradisjoner i ulike religioner og kulturer Oppleve å få ytre sin mening og bli hørt	Få et positivt menneskesyn i møte med ulike levesett, livssyn og religiøse bakgrunner Skape rom for samtaler med barna rundt deres opplevelser, tanker og erfaringer om religion, livssyn og etiske temaer Være gode rollemodeller og vise barna hvordan vi samspiller med hverandre Vise vei i håndtering av uenigheter og konflikter for å styrke barns evne til å håndtere motgang
5-6 år	Undre seg, stille spørsmål og reflektere over grunnleggende normer og verdier Oppleve at deres tro, spørsmål og undring blir tatt på alvor og møtt med toleranse og respekt Se løsninger og finne konstruktive måter å håndtere konflikter på Forstå verdien av likheter og forskjeller og oppleve et godt selvbilde Bli tatt på alvor, utvikle toleranse, hjelpe og gi trøst	Gi kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner innenfor de religioner og livssyn som er representert i barnehagen Formidle fortellinger og legge til rette for samtaler der barna finner svaret. Delta i lek sammen med barna, være gode rollemodeller og inkludere alle Være bevisste på hvordan man snakker, irrettesetter og gir informasjon om barna for å unngå stigmatisering

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

	Barnet skal:	Personalet skal:
1-2 år	Oppleve at deres egen deltagelse påvirker fellesskapet Føle seg som en del av et positivt og inkluderende miljø Bygge tillit til voksne og være nysgjerrige på sine omgivelser Oppleve at man betyr noe, er viktig og verdifull for fellesskapet Medvirke og delta aktivt i hverdagen som gjør barna kjent med eget nærmiljø og deres verden	Bidra til at barna forstår at deres ord og handlinger påvirker andre Tilrettelegge for at alle barn får erfare å være verdifulle og viktige for fellesskapet Gjøre barna kjent med ulike levesett og knytte dette opp mot merkedager, hverdagsliv, kunst, kultur og mattradisjoner Bidra til at barna får kjennskap til samisk kultur Sørge for et inkluderende fellesskap og gi alle barn like muligheter
3-4 år	Være deltakende i planlegging og avgjørelser i hverdagen Oppmuntres til å bli nysgjerrig på nærmiljøet og medvirke til egen hverdag Erfare at de er en del av et trygt felleskap der alle får like muligheter og utfordringer uavhengig av kjønn, kultur og tilhørighet Feire nasjonale tradisjoner som grunnlovsdagen, samefolkets dag og markere andre kulturer Oppleve at egen deltagelse påvirker andre og fellesskapet	Sørge for at alle får like muligheter og oppmerksomhet uavhengig av kjønn, alder og kultur Gjennomføre faste turer i nærmiljøet Være nysgjerrige og undre seg samme med barna Oppmuntre alle barn til å delta og utvikle tillit til deltakelse i barnehagen Gi barna forståelse for at samfunnet er i endring
5-6 år	Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere Bli kjent med steder i nærmiljøet og lære seg å orientere seg og ferdes trygt Få kjennskap til ulike tradisjoner og familieformer, og få innblikk i samisk levesett Vite at det finnes en egen barnekonvensjon som sier noe om barns rettigheter Lære om lokalhistorie og lokale tradisjoner	Gi barna kjennskap til steder i nærmiljøet, som bibliotek, togstasjon, lekeplasser og utmark La barna for opplevelse med å reise med buss, trikk og tog Være gode rollemodeller slik at barna møter verden med tillit, respekt og nysgjerrighet Tilrettelegge slik at barna opplever at de har mulighet til å påvirke fellesskapet og omgivelsene sine

ANTALL, ROM OG FORM

	Barnet skal:	Personalet skal:
1-2 år	Ha tilgang til leker med ulike former og farger Oppdage og skape ulike former og mønstre Møte tall og symboler i daglige sammenhenger Bruke kroppen og sansene for å utvikle romforståelse Lete etter ulike figurer og former både inne og ute, sortere og plassere Stimuleres til å undre seg, være nysgjerrige og motiveres til problemløsning	Bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen Være bevisst sin egen begrepsbruk Sørge for at barna tar i bruk leker med form og mønstre som gir erfaringer med sortering og sammenligning Undre seg sammen med barna over likheter/ulikheter, farger, størrelser og antall Legge til rette for lek og utforskning der barna får brukt kroppen og sansene til å utvikle romforståelse Stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning
3-4 år	Få en forståelse for sammenhengen i naturen, samfunnet og universet Oppleve glede ved å leke og eksperimentere med ulike materialer Erfare, skape og leke med former og mønstre gjennom undring over likheter og forskjeller Bruke kroppen og sansene sine til å utvikle romforståelse, blant annet gjennom konstruksjonslek Bli kjent med telling gjennom å leke med rim, regler, eventyr og sang	Styrke barnas nysgjerrighet og interesse i matematikk gjennom å bruke leker og utstyr Bevisst bruke telling og navn på farger og former i lek og aktiviteter Snakke om ukedager, datoer, år, det som har hendt og skal skje Stimulere og støtte barns evne til problemløsning og logisk tenkning
5-6 år	Oppdage, utforske og forstå sammenhengen i forhold til mengde, telling, form og farger, både inne og ute Utvikle forståelse for grunnleggende matematiske begreper, former, mønster og tall Undersøke og løse matematiske oppgaver og oppleve matematikkglede Bruke matematikk i hverdagen gjennom å sortere måle, telle, blande og røre Ha tilgang til bøker, spill, digitale verktøy, leker og utstyr som inspirer til matematisk tenkning	Leke med tall, mengder og spille spill sammen med barna Stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning gjennom å stille spørsmål, resonere, argumentere og søke løsninger Tilrettelegge for at barna bruker kropp, sanser og forskjellige materialer for å utvikle romforståelse og logisk tenkning Hjelpe barna gjennom utdypende samtaler som stimulerer og støtter barnas nysgjerrighet og utholdenhet rundt problemløsning

Årshjul 2023/2024 - Bakkedalen FUS barnehage

Måned	Dato	
August	14. 15.	Planleggingsdag, barnehagen er stengt Planleggingsdag, barnehagen er stengt
September	7. Uke 38 15. 28. 28.	Personalmøte 17.15-19.15 CLASS Brannvernuke Frist for beskjed om høstferie Foreldremøte Sommerfuglene kl. 18-19 Foreldremøte Marihøna og Humla kl.19-20
Oktober	Uke 40. 16. Uke 38-43 22.	Høstferieuke, barnehagen er åpen Personalmøte, CLASS Tema: FN's barnekonvensjon og barnas rettigheter (Forut aksjonen 2023) Vi markerer FN dagen.
November	10. 10. 17. 30.	Vi markerer Diwali (Hinduismen) Frist for beskjed om juleferie Planleggingsdag, barnehagen er stengt. Personalmøte.
Desember	8. 13. 15. 25 og 26. 25 og 31.	Julelunsj for barna Vi markerer Lucia Nissefest Jul, barnehagen er stengt Juleferie, Barnehagen er stengt
Januar	1 2 Uke 3-5	Første nyttårsdag, barnehagen er stengt Planleggingsdag – barnehagen er stengt Tema: Samisk kultur og tradisjon
Februar	6. 8. 15. 16. Uke 8	Vi markerer Samefolkets dag Frist for beskjed om vinterferie Personalmøte, CLASS Karneval Vinterferie, barnehagen er åpen
Mars	1. 11. 25. 27. 28 Mars-1 April	Frist for beskjed om påskeferie Personalmøte, CLASS Vi markerer Holi (Hinduismen) Redusert åpningstid kl.8.00-12.00 Påske, barnehagen er stengt
April	5. 9. 10. 15.	Frist for beskjed sommerferie Personalmøte, CLASS Vi markerer Id al-fitr (Islam) Foreldremøte vår, egen informasjon kommer.
Mai	1. 9. 10. Uke 19. 13. 16.	Arbeidernes dag, barnehagen er stengt Kristi Himmelfart, barnehagen er stengt Planleggingsdag, barnehagen er stengt Rusken-uke Dugnad i barnehagen 17-19 Grunnlovsmarkering for barna
Juni	5. 13 Uke 24	Avslutningsfest for førskolebarna kl. 16-19.30 Sommeravslutning hele barnehagen 16.30-18.00 Oslo tur for førskolegruppa
Juli	Uke 26-32	Sommeråpning – egen sommer plan felles på huset

